

نیاز اقتصاد ایران

توافق صلح ایران و آمریکا و بازار انرژی دنیا

جنگ علیه ایران

یک شوک انرژی یا نقطه عطف؟

صفحه ۳

اساتید دانشگاه بدرآمدی کمتر از خط فقر

بحران معیشت هیات علمی زنگ خطر آینده آموزش عالی

صفحه ۸

امریکا و ایران در آستانه آزمون تازه دیپلماسی

از میدان تا میز مذاکره

بیش از دو ماه از پایان جنگ ۴۰ روزه ایران با آمریکا و اسرائیل می‌گذرد؛ جنگی که یکی از پرتنش‌ترین مقاطع تاریخ معاصر منطقه را رقم زد و در نهایت با برقراری آتش‌بس متوقف شد. حال اما به نظر می‌رسد تحولات وارد

مرحله جدیدی شده‌اند؛ مرحله‌ای که در آن دیپلماسی قرار است ادامه مسیری باشد که پیش از این در میدان دنبال شده بود. بر اساس اطلاعات منتشر شده در روزهای اخیر، قرار است روز جمعه آینده در ژنو سوئیس مراسم رسمی

امضای توافق اولیه میان ایران و آمریکا برگزار شود. گزارش‌ها حاکی از آن است که محمدباقر قالیباف به عنوان نماینده ارشد ایران و جی‌دی ونس به نمایندگی از دولت آمریکا در این نشست حضور خواهند داشت تا چارچوب توافقی را

یادداشت - ۱

راهبرد پسا جنگ بازسازی اقتصاد با تکیه بر اعتماد اجتماعی

هادی حق شناس

دوران پسا جنگ، فقط زمان بازسازی ساختمان‌ها، راه‌ها و زیرساخت‌ها نیست؛ بلکه فرصتی تعیین‌کننده برای بازسازی اعتماد عمومی، اصلاح سیاست‌های اقتصادی و پاسخگویی به مطالبات اجتماعی مردم است. معتقدم تجربه پس از جنگ هشت ساله نشان داد که اگر چه کشور توانست بخش بزرگی از زیرساخت‌های تخریب‌شده را بازسازی کند، اما نبود تدبیر کافی در برخی سیاست‌های اقتصادی، تورم‌های سنگینی را به جملعه تحمیل کرد. دانشجویان سیاست‌گذار باید درس گرفتن از گذشته، سندی جامع برای دوران پسا جنگ تدوین کنند. سندی که هم اقتصاد را نوسازی کند و هم کرامت، نیازها و همراهی مردم را در کانون تصمیم‌گیری قرار دهد. کشور در مقاطع مختلف، تجربه‌های مهمی از عبور از بحران و ورود به مرحله بازسازی داشته‌است؛ تجربه‌هایی که اگر درست درک شوند، می‌توانند مانع تکرار خطاهای گذشته شوند. پس از پایان جنگ ۸ ساله، ایران با حجم گسترده‌ای از تخریب زیرساخت‌ها مواجه بود. بسیاری از راه‌ها، بنادر، شبکه‌های آب، برق، گاز، تلفن، مسکن و تأسیسات حیاتی کشور آسیب دیده بودند و دولت سازندگی ناچار بود برنامه‌های وسیع برای بازسازی کشور در پیش بگیرد. در سال‌های پس از جنگ، بخش مهمی از زیرساخت‌های کشور بازسازی شد. بسیاری از مسیرهای حمل و نقل، سیلوها، راه‌آهن، بنادر و شبکه‌های خدمات عمومی در همان دوره توسعه یافتند. همچنین پایه‌گذاری برخی صنایع بزرگ، از جمله بخش‌هایی از صنعت پتروشیمی که امروز از صنایع مهم و افتخارآمیز کشور محسوب می‌شود، در همان سال‌ها انجام گرفت. بنابراین، تجربه پس از جنگ ۸ ساله یک منظر، تجربه‌ای قابل توجه در بازسازی فیزیکی کشور بود.

اما معتقدم که در کنار آن دستاوردها، یک تجربه هشدار دهنده نیز وجود داشت. تورم سنگین سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵، که در یکی از سال‌ها به حدود ۴۵ درصد رسید، نشان داد که بازسازی بدون توجه دقیق به پایداری منابع مالی، مدیریت‌بدهی‌ها، درآمدهای ارزی و انشمار اجتماعی سیاست‌های اقتصادی می‌تواند هزینه‌های سنگینی به مردم تحمیل کند. در آن دوره، بخشی از منابع مورد نیاز بازسازی از طریق تسهیلات و سرمایه‌گذاری خارجی تأمین شد، اما اختلال در درآمدهای نفتی و دشواری در بازپرداخت تعهدات، فشار تورمی شدید بر اقتصاد وارد آمد. همین موضوع سبب شد که برخی سیاست‌های اقتصادی آن دوره از جمله برنامه‌های موسوم به تعدیل، با نقدها و محدودیت‌های جدی مواجه شوند. مساله اصلی این است که سیاست‌گذار در دوران پسا جنگ نباید فقط به ساختن دوباره آنچه تخریب شده بیندیشد؛ بلکه باید به «نوسازی» فکر کند. بازسازی اگر صرفاً به معنای بازگرداندن وضعیت پیشین باشد، فرصت تاریخی کشور از دست می‌رود. در حالی که دوران پسا جنگ می‌تواند زمانی برای تغییر رویکردها، استفاده از فناوری‌های نو، جذب سرمایه‌گذاری هدفمند و اصلاح نظام تصمیم‌گیری اقتصادی باشد. به بیان دیگر، کشور نباید فقط به ترمیم خسارت‌ها بسنده کند، بلکه باید از این مقطع برای ارتقای کیفیت زیرساخت‌ها، بهبود بهره‌وری و افزایش تاب‌آوری اقتصاد استفاده کند. تجربه‌های اخیر نشان داده‌اند مسائل اقتصادی از مسائل اجتماعی جدایی‌ناپذیرند. جامعه‌ای که در دوره بحران، همراهی و صبوری نشان داده، پس از بحران نیز انتظار دارد مطالبات‌ش را از دولت‌ها و نهادهای حاکمیت داشته‌است؛ در حالی که در دوره حضور داشته‌اند، تعامات ارضی ایران را حفاظت کرده‌اند، با کشور و پرچم خود همراهی نشان داده‌اند. حق دارند که در دوران پسا جنگ، سیاست‌گذاری‌ها معطوف به بهبود کیفیت زندگی آنان باشد.

از این منظر، راهبرد پسا جنگ باید دو محور همزمان داشته باشد: نخست، بازسازی و نوسازی اقتصادی کشور؛ دوم، توجه به مسائل اجتماعی، فرهنگی و روانی جامعه. تصمیم‌گیری در چنین شرایطی نباید روزمره، پراکنده و بدون پشتوانه کارشناسی باشد. لازم است دولت، مجلس و سایر نهادهای تصمیم‌گیر، با استفاده از دیدگاه اقتصاددانان، جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، مردم‌شناسان و دیگر صاحب‌نظران، سندی جامع برای دوران پسا جنگ تدوین کنند؛ سندی که در آن اولویت‌ها، منابع، زمان‌بندی، شیوه تأمین مالی، نحوه جذب سرمایه‌گذاری و آثار اجتماعی تصمیمات به روشنی مشخص شده باشد. جذب سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی باید هدفمند و متناسب با نیازهای واقعی کشور باشد. سرمایه‌گذاری اگر بدون برنامه...

ادامه در صفحه ۳

«تعادل»، روند معاملات بازار سهام را بررسی می‌کند

رکورد بورس شکسته شد

بازار سرمایه ایران که در سال‌های اخیر دوران پرفراز و نشیبی را پشت سر گذاشته بود از سقوط سال ۹۹ گرفته تا رکورد شکنی در روزهای گذشته و در پی انتشار اخبار مربوط به دستیابی به یک توافق اولیه، وارد فاز جدیدی از رونق شده است. این موج مثبت که از ابتدای هفته جاری آغاز شده، نه تنها رنگ سبز بسیار پررنگ را به تابلوی معاملات بازگرداند، بلکه توانست...

در نشست «نقش بنگاه‌ها و صنایع بزرگ در کاربردسازی هوش مصنوعی» مطرح شد

هوش مصنوعی در بن بست حکمرانی

در شرایطی که هوش مصنوعی به مهم‌ترین موتور تحول اقتصاد و صنعت جهان تبدیل شده، فعالان این حوزه معتقدند مشکل اصلی ایران نه کمبود دانش فنی و نیروی انسانی، بلکه ضعف در حکمرانی، سیاست‌گذاری و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود است. از شکاف میان دانشگاه و صنعت تا کمبود داده و زیرساخت‌های لازم، مجموعه‌ای از چالش‌ها باعث شده‌اند ایران...

یادداشت - ۲

اعتماد و سرمایه‌گذاری مردم

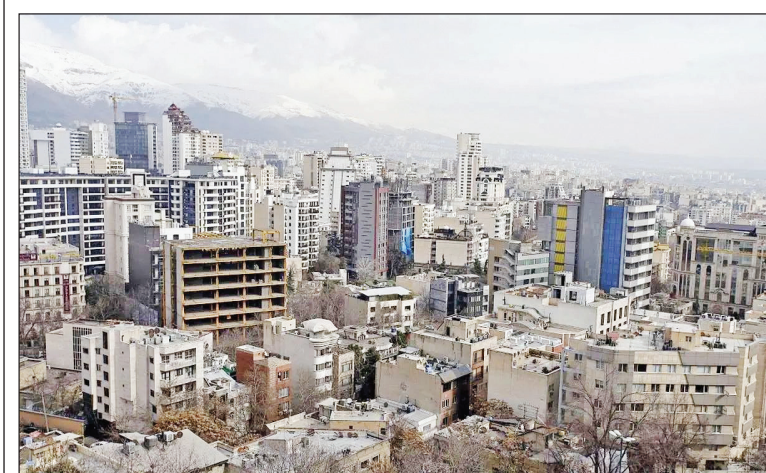
اگر صندوق سرمایه‌گذاری به صورت ارزی طراحی شود و خود بانک مرکزی ناشر آن باشد، الزامی به عرضه از طریق بورس وجود ندارد و بانک مرکزی می‌تواند مستقیماً این کار را انجام دهد. اما اگر قرار

شاهین شایان ارانی

عمل کنند و در عین ضمانت بانک مرکزی پشت این ابزار باشد، باید سازگار آن به گونه‌ای طراحی شود که هم اصل سرمایه و هم سود سرمایه‌گذاران تضمین شود. نرخ سود این صندوق‌ها نیز باید به صورت رقابتی و در سطحی تعیین شود که مردم جذب باشند. علاوه بر این، پس از انتشار واحدهای سرمایه‌گذاری و خرید آن توسط مردم، لازم است پشتوانه لازم برای ایفای تعهدات از سوی بانک مرکزی موجود باشد تا سرمایه‌گذار اطمینان کند که حاکمیت پشت این ابزار ایستاده است. سرمایه‌گذار باید مطمئن شود هر زمان که به نقدینگی نیاز داشت، بتواند اوراق خود را از طریق بانک واسط یا کارگزاری تعیین شده به فروش برساند و معادل ارزی آن را دریافت کند. نکته ناچار شدن بانرخ‌های دستوری یا به شکل رایالی تسویه شود. این مسأله اجرایی اگر به درستی طراحی نشود، جذبت‌پذیر بودن رازبین می‌برد. اگر دولت یا بانک مرکزی اصل سرمایه، سود و همچنین بازخرید اوراق را تضمین کند و پرداخت‌ها نیز به صورت ارزی انجام شود، این طرح می‌تواند بسیار منطقی و موفق باشد. در چنین شرایطی بخشی از رازهایی که مردم به دلیل نگرانی از تورم یا افزایش نرخ ارز در خانه‌ها نگهداری می‌کنند وارد چرخه رسمی اقتصادی شود.

تجربه‌های گذشته نشان داده‌اند اگر مهندسی مالی این ابزارها به درستی انجام نشود، مردم استقلال نخواهند کرد. اگر سود جذاب نباشد (حداقل هفت درصد) یا بازخرید اوراق توسط مردم نیز محقق نخواهد شد. در مقطعی سپرده‌های ارزی بانرخ سود محدود شش درصد عرضه می‌شد، اما مشکل این بود که هنگام بازپرداخت محدودیت‌هایی وجود داشت و بعضاً تسویه‌ها مطابق انتظار سپرده‌گذاران انجام نمی‌شد. همین موضوع باعث شکل‌گیری بی‌اعتمادی در میان مردم شده است. برای جلب اعتماد عمومی بهتر است بانک مرکزی در ابتدا این طرح را در ابعاد محدود اجرا کند. به عنوان مثال، انتشار ۲۰ میلیون دلار اوراق با ارزش اسمی هزار دلار برای هر دوره می‌تواند یک آزمون مناسب باشد. به اعتقاد من نرخ سود این اوراق باید حداقل در محدوده شش تا هفت درصد قرار داشته و بانک مرکزی نیز به‌طور رسمی تضمین کامل اصل و سود آن را بر عهده بگیرد. در این صورت فردی که مثلاً ۱۰۰ هزار دلار نقد در اختیار دارد، می‌تواند با اطمینان سرمایه خود را وارد این طرح کند. زیرا می‌داند هر زمان که اراده کند اصل سرمایه و سود خود را به صورت ارزی دریافت می‌کند. اگر این مدل در مقیاس محدود موفق باشد، می‌توان به تدریج دامنه آن را گسترش داد.

بحران مسکن از کمبود واحد عبور کرده است

خانه هست اما خریداری نیست

در حالی که برآوردهای رسمی طی سال‌های گذشته از نیاز سالانه کشور به صدها هزار واحد مسکونی جدید حکایت داشته‌اند، واقعیت بازار امروز نشان می‌دهد بحران مسکن دیگر صرفاً کمبود ساخت‌وساز محدود نمی‌شود. در بازاری که قیمت مسکن طی یک دهه چندین برابر شده و سهم هزینه تأمین مسکن در سبد خانوار به رکورد‌های تاریخی رسیده است، حتی وجود واحدهای آماده نیز الزاماً به معنای بالاترکلیفی پایان داده و به مسکن نیست. شکاف میان قیمت مسکن و درآمد خانوارها از قدر عمیق شده که بسیاری از متقاضیان واقعی عملاً از بازار خرید حذف شده‌اند؛ وضعیتی که کارشناسان آن را بحران دسترس‌ناپذیری می‌نامند، نه صرفاً اوج‌شدن هزینه‌های تولید مسکن. مهم‌ترین عامل عقب‌نشینی سرمایه‌گذاران از این بازار است. او توضیح می‌دهد: افزایش چشمگیر هزینه‌های ساخت، رشد قیمت‌زمین...

بخش خصوصی از دولت چه می‌خواهد؟

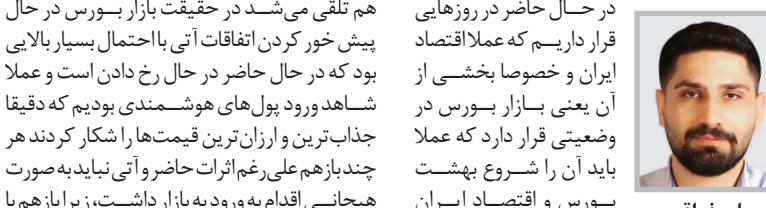
از رفع ناترازی تا خروج از بلا تکلیفی

«بلا تکلیفی» را یکی از مهم‌ترین تهدیدهای فضای کسب و کار دانست و اظهار کرد: اقتصاد ایران ماه‌هاست در شرایط «هه جنگ، نه صلح» قرار دارد؛ وضعیتی که ناترازی انرژی را مهم‌ترین اولویت‌های کشور عنوان کردند. در این نشست، بخش خصوصی ضمن هشدار نسبت به تداوم فضای بی‌ثبات کسب و کار، بر ضرورت اصلاحات اقتصادی، حمایت از تولید، توسعه صادرات و بهره‌گیری از ظرفیت‌های جدید مانند منطقه آزاد شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) برای جذب سرمایه و رونق تجارت تأکید کرد. رییس اتاق با اشاره به شرایط فعلی اقتصاد کشور گفت که اقتصاد ایران همچنان با چالش تأمین برخی کالاها، مصرف مواد اولیه تولید مواجه است و اگر چه دولت و بخش خصوصی از مسیرهای جایگزین برای تأمین نیازها استفاده کرده‌اند، اما این راهکارها در بلندمدت پاسخگویی نیاز اقتصاد کشور نخواهد بود. محمود نجفی عرب

یادداشت - ۲

بهشت بورس و هوشمندی بازارها

اصلاحی از لحاظ قیمتی و زمانی خواهد بود که می‌تواند بهترین ناحیه ورود ثانویه پس از ناحیه‌های قبلی بازار باشد که البته با توجه به صف‌های خرید قوی حاضر بازار در آن زمان اجازه خرید به رگه سهام شرکت‌هایی را خواهد داد که شاید در روزهای قبلی با صف‌های خرید میلیون‌ها میلیاردی در گه سهمی همراه بوده‌اند. در خصوص موارد تکمیلی باید گفت هر چند دیگر بازارها در اقتصاد خصوصاً بازارهای مقابل بورس هم نشانه‌هایی از انتظارات احتمالی اصلی از خود نشان دادند اما در عمل بیشترین هوشمندی را بازار بورس به طریقی در عین ناباوری و شرایط سر درگم یا منفی به نمایش گذاشت که بار دیگر مهر تاییدی بر هوشمندی بازارهای اقتصادی نسبت به اخبار و اتفاقات انتظاری سیاسی بود. در بخش دیگر هم باید گفت که رفتارهای سرمایه‌گذاری در صد بالایی از جامعه تا حد زیادی مخالف جریان‌های رفتاری اقتصاد و بازارها در حال حاضر بوده است و با توجه به برخی شناسایی زبان‌ها و حس‌های عقب‌ماندگی یا همان قومو متماثله مجدد می‌تواند منجر به شناسایی زبان بیشتر و اتفاقات

علی فراقی

به اتفاقات سیاسی حاضر و همچنین جهت‌گیری مثبتی که در حال حاضر ایجاد شده است انتظار می‌رود بازار بورس ایران در گام‌های اولیه یک مسیر بلندمدت صعودی باشد و پس از مدت‌ها تضعیف و شکل دادن یک روند نزولی بلندمدت طی سال‌های اخیر از لحاظ ارزش بازار چه به صورت ریالی و خصوصاً دلاری در حال تغییر روند و ساختن یک روند صعودی بلندمدت چندساله باشد. موردی که اول باید اشاره ویژه به آن داشت هوشمندی غیر قابل انکار بازارها خصوصاً بازار بورس در خصوص اتفاقات انتظاری با احتمال بالا است، زیرا هر چند طی بیش از بازه زمانی یک ماهه اخیر بازگشایی بازار بورس تا حدودی رشد بازار دستوری

سامانه پیامکی روزنامه تعادل

به شماره ۳۰۰۰۵۳۲۰ در دسترس شماست

مخاطبان عزیز می‌توانند نظرها، انتقادات و پیشنهادهای خود در مورد مطالب مختلف روزنامه را با ذکر جزئیات به این سامانه پیامک نمایند.